

Nr 268.

Av herr **Vennerström**, om borttagandet av censusbestämmelserna i fråga om valbarhet till riksdagens första kammare.

Det socialdemokratiska vänsterpartiet ställer sig alltjämt principiellt på enkamarsystemets ståndpunkt. Emellertid kan det tagas för självfallet, att en motion om enkamarsystem icke med riksdagspartiernas nuvarande sammansättning vinner riksdagens bifall. Den skulle förvisso komma att avslås, liksom fallet förut har varit. Så länge första kammaren nu finnes till, bör dock varje förslag till demokratisering av dess grunder från vänstersocialistisk sida stödjas. I ett avseende är grunden för första kammaren så lagd, att alla partier borde kunna vara med om dess förändring. Det förut gällande villkoret, att antingen 3,000 kronors årlig inkomst under de senaste tre åren eller ock äganderätt under lika lång tid av fastighet till ett taxeringsvärde av minst 50,000 kronor kräves för valbarhet till första kammaren, har icke längre någon rimlig eller förnuftig mening, allra minst sedan riksdagen borttagit censusbestämmelser och skattestreck ifråga om rösträtten till riksdagens andra kammare.

Kravet på borttagande av de gamla censusbestämmelserna vid val till första kammaren är väl motiverat. Ett behållande alltjämt av denna penninggaranti överensstämmer varken med den moderna tidens eller den nya författningens tendens att ur det medborgerliga livet bannlysa penningen som mätare å personlighetens värde. Ett mycket stort antal dugande personer, som i sin hemtrakt åtnjuta det största förtroende och äro väl kvalificerade att vara folkets representanter i första kammaren, utestänges genom detta onödiga penningstreck från valbarhet till första kammaren, detta till uppenbar skada för samhället.

Med de senaste årens höjda löner kommer visserligen industriarbetarnas valbarhet till första kammaren att ökas utöver vad som varit fallet vid de senast förrättade valen, men denna censusbestämmelse torde dock

komma att alltjämt utöva en viss, alls icke behöflig gallring ifråga om kroppsarbetarnas representation i första kammaren. En ännu större olägenhet vållas förvisso åtskilliga grupper av den jordbrukande befolkningen. Godsägarna, som hava sina fastigheter taxerade till mera än 50,000 kronor komma in, men de små jordbrukarna kunna icke sända in sina egna män. Småbönderna, egnahemsinnehavarna, arrendatorerna, torparna och lantarbetarna hållas utanför. De komma att sakna sin egen representation i första kammaren.

Med bibehållande av denna censusbestämmelse blir kvinnornas valbarhet till första kammaren icke mycket värd. Rätten att invälja en kvinna i första kammaren blir begränsad till ett ytterst obetydligt fåtal. De gifta kvinnorna bli så gott som alldeles uteslutna, emedan gifta kvinnor, som skatta för 3,000 kronors egen inkomst eller för fastighet värd 50,000 kronor icke existerar utom i undantagsfall. Antalet ogifta självförsörjande kvinnor, som hålla det ekonomiska måttet för valbarhet till första kammaren äro ock ganska ringa. Denna censusbestämmelse måste bort, om kvinnans valbarhet till första kammaren skall få ett verkligt reelt värde.

Mot ett yrkande om censusbestämmelsens borttagande kan man icke gärna nu framföra samma skäl som förlidet år, nämligen att den vid 1918 års urtima riksdag beslutade författningsreformen icke ännu är genomförd. De grundlagsändringar som då beslötos äro ju nu definitivt avgjorda, vadan 1918 års uppgörelse är förfallen. Man har ju också vid denna riksdag från vissa håll påyrkat författningsändringar, som äro av långt mera ingripande natur än den som här föreslås. Ett borttagande av censusbestämmelsen till första kammaren kan icke i någon mån inverka rubbande på grundvalarna till den beslutade författningsreformen. Det är bara en praktisk reform, som borde vara till fördel för alla partier.

Härmed yrkas,

att riksdagen ville såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande ändrade lydelse av § 9 riksdagsordningen:

»Till ledamot i första kammaren kunna endast väljas i kommunernas allmänna angelägenheter röstberättigade män och kvinnor, som uppnått 35 års ålder.»

Stockholm den 20 februari 1921.

Ivar Vennerström.